

Kyrkoprotest i Sydafrika

I senaste numret av den liberala tidskriften Forum har framstående representanter för kyrkosamfund i Sydafrika klarlagt dessa samfunds hållning till den nationalistiska regeringens politik. Närmast gäller det att protestera mot den nyligen antagna lag som i princip stadgar segregation mellan raserna vid gudstjänster och kulthandlingar och gör tillämpningen av denna princip beroende av ministern för infödningsfrågor. Men till denna protest anknyter en allmän kritik av apartheidstanken, sådan den nu tillämpas och enligt regeringen kommer att fullföljas.

Med största skärpan uttrycker sig den katolske ärkebiskopen i Durban. Det är oundvikligt att vi har politiska biskopar, skriver han. Inte politiska i den meningen att de skall vara partipolitiskt engagerade, det är "vanligen skadligt för biskoparna och ännu skadligare för partiet". Men väl i den meningen att hierarkin måste vara intresserad av lagstiftningens moraliska innebörd och i detta fall säga sin mening. Kyrkan slår fast "det grundläggande onda i apartheid", varmed avses "upprätthållande av det vita våldet i ett från rassynpunkt blandat samhälle"; till den i nationalistregimens idealistiskt-utopiska motivering framträdande tanken på rasernas "uppdelning på särskilda stater" tar kyrkan inte ståndpunkt. Genom den apartheidspolitik som nu genomföres och som innebär dels skärpning av det vita våldet, dels alltmot fullständig segregation kränkes de icke-vita människornas värdighet, och den är därför "en styggelse för det kristna samvetet". Den anglikanske biskopen i Grahamstown erinrar om att denna kyrka uttalade sig mot lagen om kyrkosegregation före lagens antagande och att den står kvar på den linjen. "Så vitt jag vet betraktar alla biskoparna apartheiddoktrinen som skadlig och på lång sikt ödesdiger för landet och majoriteten av dess innevånare."

Dessa uttalanden är utan tvivel representativa för det stora flertalet kyrkosamfund i Sydafrika; även den svenska lutherska kyrkan — liksom en rad andra samfund — har avgivit protest både mot apartheidpolitiken i allmänhet och den nu antagna segregationslagen i synnerhet. Men tyvärr kommer de samlade protesterna blott från sådana kyrkor som kan betecknas som missionskyrkor och som alltså har vida färre medlemmar bland de vita än bland de undertryckta raserna. Den reformerta kyrkan, som innefattar flertalet vita och endast har en ringa minoritet från andra raser, är i det hela solidarisk med regeringen, även om några av dess mest lysande representanter protesterat och protesterar. I stort sett är läget detsamma som i den amerikanska Södern.

där den svaga katolska riktningen — i överensstämmelse, det bör betonas, med denna kyrkas generella hållning — strider för toleransen, medan man inom de mäktiga metodistiska och baptistiska samfundet finner mera osäkerhet och medlöperi än helig vrede inför förtryck och segregation.

Den tyska demokratin

De tyska valen innebär en seger för Adenauer och de kristliga demokraterna som är än större än man med ledning av valdebatt och opinionsundersökningar kunnat vänta. Flertalet väljare som tidigare inte angivit någon åsikt har tydligt röstat med Adenauer. CDU, som år 1949 hade mindre än en tredjedel av rösterna och 1953 45 procent, har nu vunnit stöd av drygt hälften av väljarna, under ett enastående högt valdeltagande; i förbundsdagen har partiet 270 mandat av 497.

Att jämväl det största oppositionspartiet, socialdemokraterna, kunnat gå framåt (169 mandat) sammanhänger med att flera mindre partier försvunnit; det mest nazistiskt färgade partiet och det kommunistiska partiet är förbjudna, flyktblocket, som för några år sedan var i snabbt växande, har visserligen ställt upp vid valen, men inte kunnat vinna representation. Endast fyra partier finns efter valen i förbundsdagen; utom de båda huvudpartierna det liberala partiet (FDP) med 41 mandat och det utpräglat konservativa tyska partiet med 17 mandat.

Främst måste man inför detta val betona den tyska demokratin framgång och stabilisering. Efter det andra världskriget talades överallt i världen om det tyska folkets oförmåga att uppbära en demokrati; en lång tid av uppfostran till folkstyrelse förklarades vara nödvändig efter det ödeläggande nazistiska tyranniet. Nu framstår Tyskland som den från demokratisk synpunkt mest lyckade av de stora staterna på kontinenten. De extrema riktningarna saknade, redan innan de förbjöds, nära nog varje betydelse; de fyra partier som är representerade i förbundsdagen är klart demokratiska; regeringen har, trots en rad förändringar i koalitionen sammansättning, kunnat bygga på en majoritet av väljarna, och det största partiet har i dag absolut majoritet.

Demokratin under Bonnepublicen ter sig ojämförligt starkare och tryggare än under Weimarrepublikens. Tiden 1919—1933 utmärktes av de talrika partierna, den oförsönliga partikampen, de ständigt växlande regeringarna, ytterlighetspartiernas styrka och möjlighet att sätta parlamentarismen ur funktion. Bilden är i dag en helt annan. Även motsättningarna partierna emellan har förminskats. Under valkampanjen har visserligen häftiga och överdrivna angrepp gjorts; Adenauer har sagt att en socialdemokratisk seger skulle betyda Tysklands undergång, hans motståndare har i stridens elfte timme sökt stämpla kanslern som krigshetsare. Men det är för alla uppenbart att kristliga demokrater och socialdemokrater står varandra mycket närmare än nazister och kommunister under Weimartiden, utan även än tyska